

Dekoracja maswerkowa we wnętrzu Bazyliki Mariackiej w Gdańsku

We wnętrzu kościoła Mariackiego w Gdańsku, na skrzyżowaniu korpusu z południowym ramieniem transeptem, na wysokości konsol sklepiennych ukryty/ujawniony jest fragment rytej i malowanej dekoracji maswerkowej. Stanowi on niemy świadek skomplikowanej historii budowy kościoła, jego architektonicznych przekształceń i faz budowy.

Maswerk jest umieszczony wysoko i prawdopodobnie, gdy powstał, był oglądany z zewnątrz, od wschodu - jako dekoracja szczytu lub elewacji świątyni. Zachowany jego fragment ma w dolnej partii złożony rysunek zdublowanej/dwuwarstwowej strefy lancetowej, którą przecina strefa fryzu, wypełniona prostokątami z czworoliściami (po jednym nad każdą parą lancet), natomiast w strefie rozetowej wykreślono trzy trójkąty sferyczne wypełnione trójliściami. Dla rysunku tej dekoracji wskazać możemy analogie; podobnie zakomponowane strefy rozetowe odnajdujemy między innymi: w blendzie na szczycie wschodnim kościoła NMP w Toruniu, blendzie na szkarpach kościoła pw. św. Jana Ewangelisty i św. Jana Chrzciciela w Toruniu, w blendach wieży kościoła w Okoninie. Przerwanie strefy lancetowej przez fryzy horyzontalne charakterystyczne jest w dekoracji wieży ratusza staromiejskiego w Toruniu czy blend z zakrystii kościoła w Krasnej Łące. Przywołane analogie datowane są na XIV wiek i tak też należy datować maswerk kościoła mariackiego w Gdańsku.

Zastosowana w tym fragmencie maswerkowej dekoracji gama kolorystyczna wskazuje, iż pierwotnie znajdowała się ona na zewnątrz kościoła stanowiąc być może dekorację jego ówczesnego szczytu (?). W tłach rozety oraz prostokątnych pól fryzu nad lancetami wprowadzono kolor czerwony, w wypełnieniu pozostałych formach znajduje się kolor czarny, natomiast laskowania maswerku są w barwie kremowo-białej. Dla takiej dwubarwnej kolorystyki możemy wskazać szereg analogii np. blendy kościoła pw. św. Jakuba w Toruniu, blendy i fryzy kościoła w Okoninie oraz blendy i fryzy fary w Bartoszycach. Ten

mały fragment maswerku jest potwierdzeniem złożonej historii Bazyliki Mariackiej, trudnej do odtworzenia i rekonstrukcji. Stanowi świadectwo dekoracyjnego charakteru elewacji XIV-wiecznego kościoła.

Michał Kurkowski

dr Michał Kurkowski

Ustalenia i wnioski bazują na studiach Autora (monografia: *Ryte i malowane dekoracje maswerkowe w architekturze średniowiecznej na terytorium ziemi chełmińskiej studium typologiczno-formalne*, T. 1-2, Toruń 2017 - oraz na badaniach prowadzonych w ramach stypendium z budżetu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (nr projektu: 137275/19, pt. *Katalog rytych i malowanych maswerków ze szczytów gotyckiej architektury na terenie Warmii*).